

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Батіщева Надія Миколаївна

УДК 657.1:657.6:339.56(043.3)

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ
ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Житомир – 2012

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі обліку і аудиту в Севастопольському інституті банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України

Науковий керівник – доктор економічних наук, доцент
Кантаєва Ольга Володимирівна,
Севастопольський інститут банківської справи
Української академії банківської справи НБУ,
завідувач кафедри обліку і аудиту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Євдокимов Віктор Валерійович,
Житомирський державний технологічний університет,
проректор з науково-педагогічної роботи
та соціального розвитку,
професор кафедри бухгалтерського обліку

кандидат економічних наук
Банасько Тетяна Миколаївна,
Одеський національний економічний університет,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

Захист відбудеться 13 червня 2012 р. о 15⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.052.01 у Житомирському державному технологічному університеті за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Черняхівського, 103, ауд. 248.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Житомирського державного технологічного університету за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Черняхівського, 103.

Автореферат розісланий “10” травня 2012 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
д.е.н., проф.

І.В. Замула

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Футбол є одним з найперспективніших напрямів розвитку спортивної галузі економіки. Про це свідчать фінансові успіхи професійних футбольних клубів (далі ПФК) як України, так і Європи, які щорічно оприлюднюються УЄФА. Крім того, Євро-2012 стане подією року не лише в розвитку спортивної галузі України, але й надасть можливість економічному зростанню країни, й відповідно збільшенню позиції вітчизняних команд в міжнародному рейтингу, що сприятиме збільшенню прибутковості вітчизняних ПФК. Це дозволяє говорити про ПФК як повноцінні суб'єкти господарювання, які виконують економічні функції, шляхом надання відповідних послуг, так і соціальні, адже функціонують у сфері фізичної культури та спорту.

Одним з напрямів наукового дослідження розвитку ПФК в Україні, зокрема їх бізнесової сторони, мають стати проблеми управління їхньою діяльністю, зокрема обліково-аналітичного забезпечення даного процесу, що має певні особливості, зважаючи на напрями регулювання та особливості об'єктів облікового відображення. Адже, УЄФА є тією організацією, яка регулює не лише спортивну сторону діяльності ПФК, але й висуває вимоги до системи бухгалтерського обліку, дотримання яких є обов'язковими для отримання ліцензії. Вимоги УЄФА до системи облікового відображення діяльності ПФК, зважаючи на свої особливості є відмінними від бухгалтерського законодавства країн Європи та Міжнародних стандартів фінансової звітності (IAS/AFRS). Така ситуація актуалізує питання розвитку взаємодії національного бухгалтерського законодавства та вимог УЄФА до представлення інформації про господарську діяльність ПФК.

Розвиток спорту як економічного інституту досліджували з різних точок зору такі вітчизняні та зарубіжні вчені як В.В. Альошина, В. Андресфт, Дж. Боург, М. Брукс, П.Ю. Бутова, М.Я. Іоффе, М.Є. Кутепова, В.А. Леднева, І.А. Міщенко, Б. Мулліна, І.І. Переверзін, С. Раїс, Б. Рейдер, Х. Фішер, К. Хемпек, Ф. Шааф та ін. Питання особливостей діяльності ПФК, що стали основою в розробці облікового забезпечення управління ними, розглядалися в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених: А. Вилки, Д. Дайте, Д. Джонс, А. Дрессі, С. Кларк, Г. Леонард, К. Льюїс, Р. Маккормік, М. Мелоун, Ч. Мотлі, В. Ніл, М. Райт, Г. Скаллі, С. Сміт, Д. Стюарт, М. Хадурі, Д. Хант, Н. Хіроші, Д. Фергюссон. Питання окремих об'єктів бухгалтерського обліку ПФК піднімалися в працях Н.М. Базілій, Т.М. Банасько, І.А. Бігдан, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Т.В. Давидюк, В.В. Євдокимова, Г.Г. Кірейцева, І.І. Криштопа, С.Ф. Легенчука, Н.М. Малюги, Т.В. Польової, С.В. Шульги та ін.

Аналіз праць попередників вказує на вагомій наукові та практичні результати в дослідженні розвитку бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів господарювання в сфері фізичної культури та спорту, проте залишаються невирішеними ряд теоретичних та практичних питань, що стосуються облікового забезпечення управління діяльністю ПФК. Вирішення на теоретичному рівні потребують питання: розвитку фізкультури та спорту як галузі економіки та місця в ній футбольного бізнесу, особливостей діяльності ПФК як суб'єкта господарювання та напрямів облікового забезпечення управління такої діяльності, сучасного стану футбольного бізнесу в Україні та світі. Проблемні

питання практичного характеру стосуються виявлення напрямів розвитку бухгалтерського обліку як основи управління діяльністю ПФК у відповідності з вимогами УЄФА, особливостей методики облікового відображення діяльності ПФК відповідно до національного бухгалтерського законодавства; особливостей формування фінансової звітності у відповідності до національних положень та вимог УЄФА; методики бухгалтерського обліку прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів клубу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Житомирського державного технологічного університету “Розробка обліково-аналітичного забезпечення діяльності футбольного клубу” (номер державної реєстрації 0112U001639). У межах наукової програми автором проведені дослідження, пов'язані з розробкою пропозицій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку діяльності ПФК загалом та обліку прав на гравця та розрахунків за трансферами зокрема.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку діяльності ПФК в умовах Європейської інтеграції професійного футбольного спорту.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано наступні завдання:

- з'ясувати місце фізкультури та спорту в системі соціально-економічних відносин для обґрунтування необхідності розвитку бухгалтерського обліку як основи інформаційного забезпечення діяльності спортивних організацій, зокрема ПФК;

- розкрити галузеві особливості за напрямками господарської діяльності ПФК на ринках товарів (робіт, послуг), капіталу та праці як основи організації бухгалтерського обліку;

- надати оцінку сучасному стану футбольного бізнесу в економіці України та світу для визначення особливих об'єктів бухгалтерського обліку;

- розкрити особливості методики відображення прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів як нового об'єкту бухгалтерського обліку та управління діяльністю ПФК;

- розробити підхід до облікового відображення зобов'язань в частині трансферних операцій та оплати праці гравців виходячи зі специфіки діяльності ПФК;

- обґрунтувати особливості методики бухгалтерського обліку витрат та доходів ПФК як основи визначення фінансового результату та розрахунку показника беззбитковості як основного економічного критерію ліцензування діяльності клубу;

- визначити особливості облікового забезпечення формування фінансової звітності ПФК та пакету фінансової інформації для ліцензування його діяльності відповідно до вимог УЄФА ;

- обґрунтувати порядок економічного аналізу ефективності використання прав на гравця футболіста, зважаючи на їх специфічні особливості.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ПФК, яка підлягає відображенню в системі бухгалтерського обліку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних засад бухгалтерського обліку діяльності ПФК.

Робоча гіпотеза ґрунтується на припущенні, що бухгалтерський облік, створюючи інформаційне забезпечення управління діяльністю ПФК, сприяє підвищенню ефективності господарської діяльності клубу, в тому числі в контексті підвищення його вітчизняного та світового футбольного рейтингу.

Методи дослідження. В ході проведеного дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Для з'ясування економічної сутності спорту як економічної категорії та його місця в системі соціально-економічних відносин використовувалися методи індукції та дедукції, теоретичного узагальнення, системного підходу. За допомогою методів аналізу та синтезу, індукції та дедукції, групування, наукової абстракції визначено особливості діяльності ПФК та сучасного стану футбольного бізнесу в Україні та світі, що дало можливість обґрунтувати особливі об'єкти облікового відображення. Системний підхід, метод наукової абстракції, порівняння використано для вивчення особливостей бухгалтерського обліку діяльності ПФК у відповідності до вимог УЄФА, та складання фінансової звітності у відповідності до них. Застосування методів аналізу і синтезу, порівняння дозволило розробити методіку бухгалтерського обліку прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань економічної теорії, фізкультури та спорту, бухгалтерського обліку, контролю, офіційні статистичні матеріали, матеріали науково-практичних конференцій, довідково-інформаційні видання, методичні матеріали та рекомендації УЄФА, нормативно-правові акти, що регулюють питання бухгалтерського обліку діяльності ПФК.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методіки бухгалтерського обліку діяльності ПФК.

Основні положення наукової новизни полягають у наступному:

вперше одержано:

– теоретико-методичне забезпечення бухгалтерського обліку прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів ПФК, як нового об'єкту в частині процедури оцінки та визнання, документального забезпечення (карта обліку гравців) та аналітичних розрізів до робочого плану рахунків виділених виходячи із призначення (позиції) гравця на футбольному полі (під час надання спортивної послуги) як основи підвищення ефективності процесу управління діяльністю ПФК;

удосконалено:

– облікове відображення зобов'язань ПФК в частині: розрахунків за трансферами (запропоновано аналітичний облік розрахунків за трансферами в розрізах сезонів, клубів та гравців; розроблено додаток до фінансової звітності про стан розрахунків за трансферами); розрахунків з оплати праці (розроблено аналітичний облік розрахунків з оплати праці в гравців (футболістів) в розрізі їх позицій на футбольному полі), що дозволило підвищити ефективність управління трансферними операціями;

- методику бухгалтерського обліку доходів (релевантних доходів) та витрат (релевантних витрат) для розрахунку показника беззбитковості (фінансового результату) як основи оцінки діяльності клубу з метою ліцензування його діяльності на основі гармонізації чинного бухгалтерського законодавства з вимогами УЄФА “фейр-плей”;

– систему бухгалтерської звітності ПФК відповідно до вимог УЄФА в частині обґрунтованого обліково-аналітичного забезпечення формування пакету фінансової інформації для УЄФА, який містить розширені баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, проміжну фінансову звітність та прогнозну інформацію, що дозволило гармонізувати дві системи регулювання оснований на П(С)БО та правилах УЄФА “фейр-плей”;

– обліково-аналітичне забезпечення управління господарською діяльністю ПФК в частині запропонованого комплексного підходу до оцінки ефективності використання прав на гравця, який передбачає аналітичні процедури з оцінки інвестицій в трансфери, оцінку ефективності трансферних угод, оцінку вкладу гравця у доходи клубу;

дістали подальшого розвитку:

– визначення складу особливих об’єктів управління та напрямів їх відображення в системі бухгалтерського обліку на основі теоретичного узагальнення місця фізкультури та спорту (вид економічної діяльності: “Діяльність у сфері спорту”) в системі соціально-економічних відносин, шляхом встановлення їх суб’єктно-об’єктних характеристик (ПФК як суб’єкт господарювання який функціонує на ринках товарів (робіт, послуг) капіталів та праці; спортивна послуга як продукт його діяльності, яка є об’єктом облікового відображення);

- обґрунтування особливостей бухгалтерського обліку діяльності ПФК (склад об’єктів, система регулювання, інформаційні запити) на основі встановлених галузевих особливостей, щодо фінансування діяльності та функціонування на ринках товарів (робіт, послуг), капіталу та праці;

- обґрунтування ролі обліково-аналітичного забезпечення в управлінні діяльністю клубу як спортивною організацією на основі оцінки сучасного стану футбольного бізнесу в Україні та країнах Європи в контексті встановлених шляхів фінансування та аналізу прибутковості ПФК, яка формується за рахунок надходжень від реалізації спортивної послуги, суміжних послуг і товарів спортивного характеру.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій з удосконалення порядку організації та методики бухгалтерського обліку діяльності ПФК в умовах Європейської інтеграції професійного футбольного спорту. Основні теоретичні та прикладні розробки впроваджено в практичну діяльність, а саме:

– рекомендації щодо удосконалення облікового відображення прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів ПФК, що включає оцінку, документування, робочий план рахунків (ТОВ “ФК “Геліос”, довідка 17 від 03.03.2011 р.);

– рекомендації щодо порядку обліку діяльності ПФК в частині розрахунків за трансферами, розрахунків з оплати праці та відображення на рахунках доходів та витрат (ВАТ “ФК “Металіст”, довідка 15 від 23.11.2010 р.);

– рекомендації щодо формування звітності відповідно до вимог УЄФА на основі облікових даних, сформованих відповідно до національного бухгалтерського законодавства (ТОВ “ФК “Волинь”, довідка № 51 від 17.01.2011 р.);

– комплексну методику економічного аналізу прав на гравця (футболіста), яка передбачає оцінку інвестицій в трансфери, оцінку ефективності трансферних угод, оцінку вкладу гравця в доходи (ТОВ ФК “Севастополь”, довідка № 45 від 17.12.2010 р.)

– пропозиції з удосконалення бухгалтерського обліку діяльності ПФК використано в ході розробки навчальних програм і навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін “Бухгалтерський (фінансовий) облік. 1”, “Теорія бухгалтерського обліку”, “Економічний аналіз” в Житомирському державному технологічному університеті (довідка № 44-45/1583 від 20.12.2010 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Наукові розробки, висновки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, які є результатом особистої роботи здобувача, що полягає у дослідженні комплексу питань, пов’язаних з організацією та методикою бухгалтерського обліку діяльності ПФК.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження, викладені у дисертації, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку на 8-ми міжнародних і всеукраїнських конференціях, зокрема: “Проблемы становления рыночной экономики: информационное и финансовое обеспечение деятельности предпринимательских структур”(м. Севастополь, 6-8 травня 1998 р.), “Проблемы становления независимого национального аудита: нормативное и методологическое обеспечение аудиторской деятельности” (м. Севастополь, 22-23 вересня 2000 р.), “Аудит як важливий інструмент ринкової економіки” (м. Київ, 5-6 жовтня 2000 р.), “Розвиток науки про бухгалтерський облік” (м. Житомир, 23-24 листопада 2000р.), “Совершенствование учета, аудита и анализа в контексте евроинтеграции” (м. Севастополь, 12-15 травня 2009 р.), “Проблемы инновационного развития в социокультурном и экономическом пространстве” (м. Севастополь, 14 травня 2010 р.), “Украина европейская: современные тенденции и перспективы” (м. Чернігів, 21 травня 2010 р.), “Інноваційні моделі розвитку фінансової, економіко-виробничої, освітньої і соціально-гуманітарної сфер державності” (м. Харків, 14 грудня 2011 р.).

Публікації. За результатами дослідження у фахових виданнях опубліковано 7 наукових статей загальним обсягом 3,86 друк. арк., 8 тез доповідей загальним обсягом 1,02 друк. арк.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних літературних джерел. Основний зміст викладено на 180 сторінках друкованого тексту, у тому числі 30 таблиць на 45 сторінках, 15 рисунків, розміщених на 15 сторінках. Робота містить 10 додатків на 105 сторінках, список використаних літературних джерел, що налічує 258 найменувань на 24 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, наведено мету, завдання, предмет і об'єкт, наукову гіпотезу, методи та інформаційну базу дослідження, визначено наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та наведено кількість публікацій за темою дисертації.

У першому розділі “Теоретичні основи бухгалтерського обліку діяльності професійного футбольного клубу” розглянуто місце фізкультури та спорту в системі соціально-економічних відносин, а ПФК як суб'єкта господарювання, на якого покладено як економічні, так і соціальні функції в зазначеній галузі, обґрунтовано особливості господарської діяльності ПФК, які впливають на систему бухгалтерського обліку та досліджено сучасний стан футбольного бізнесу як фактору організації та методики бухгалтерського обліку.

На основі аналізу сучасного розвитку фізичної культури та спорту, встановлено, що дана сфера суспільної діяльності в умовах ринкової економіки виступає однією з сфер економічної діяльності*, а професійні спортивні організації (клуби) повноцінними суб'єктами господарювання. Індустрія професійного спорту є функціональною багатогалузевою підсистемою економіки країни, функціонує на основі взаємозв'язку та взаємодії спорту з похідними з ним галузями та сферами діяльності. Вона включає спортивні, оздоровчі, технічні, управлінські, освітні та наукові організації, а також спортивну промисловість і засоби масової інформації.

На основі цього обґрунтовано місце “Діяльності у сфері спорту” в системі соціально-економічних відносин як виду економічної діяльності. Встановлено суб'єктно-об'єктні характеристики даної галузі економічної діяльності, які обумовлюють особливості бухгалтерського обліку, шляхом встановлення пріоритетних об'єктів відображення (рис. 1).

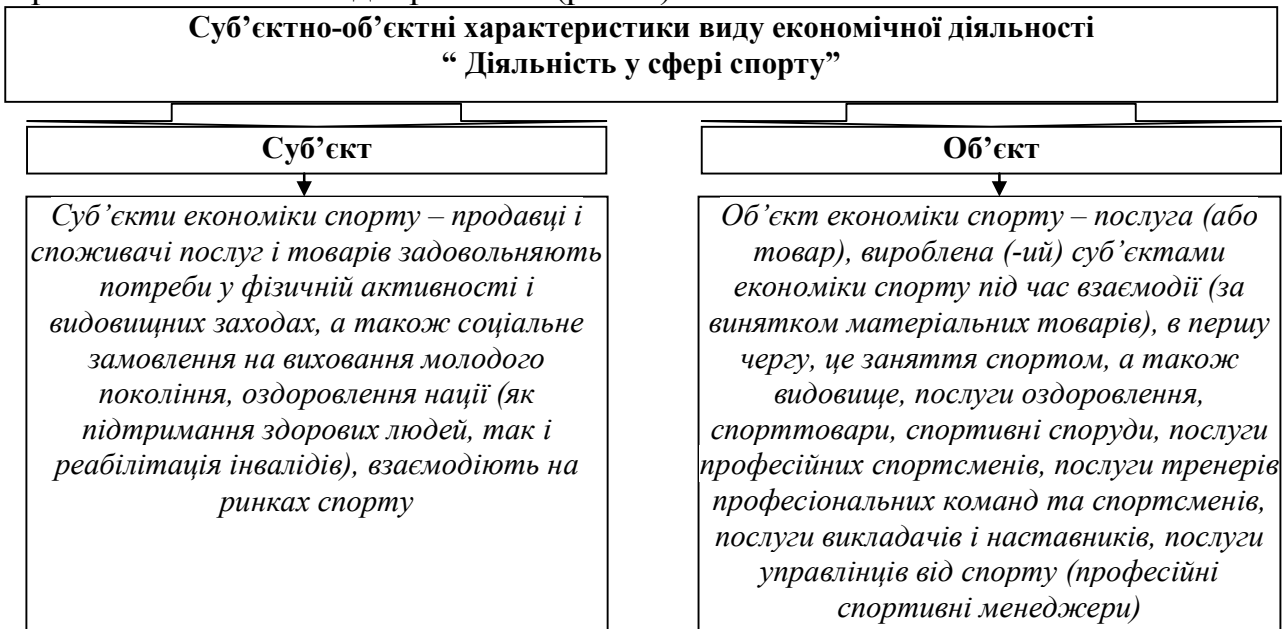

Рис. 1. Характеристика суб'єкту та об'єкту виду економічної діяльності “Діяльність у сфері спорту” як основи організації бухгалтерського обліку

* Відповідно до КВЕД: 93.1: Діяльність у сфері спорту

Доведено, що одним з найефективніше діючих суб'єктів спортивної галузі економічної діяльності є ПФК, які виступають суб'єктами господарювання. ПФК займають відповідне місце в ринковій економіці та функціонують на ринках товарів (робіт, послуг), капіталу (цінних паперів) та праці. Зокрема, визначено місце ПФК на трансферному ринку (ринок професійних спортсменів і тренерів, ринок футболістів, що визначає основу бухгалтерської оцінки футболіста); ринок спортивних потужностей (оренда для видовищних заходів і занять спортом); ринок спортивних товарів (інвентарю, екіпіровки, атрибутики); ринок послуг (викладачів, тренерів, наставників); ринок спортивних заходів (видовищ) (рис. 2).

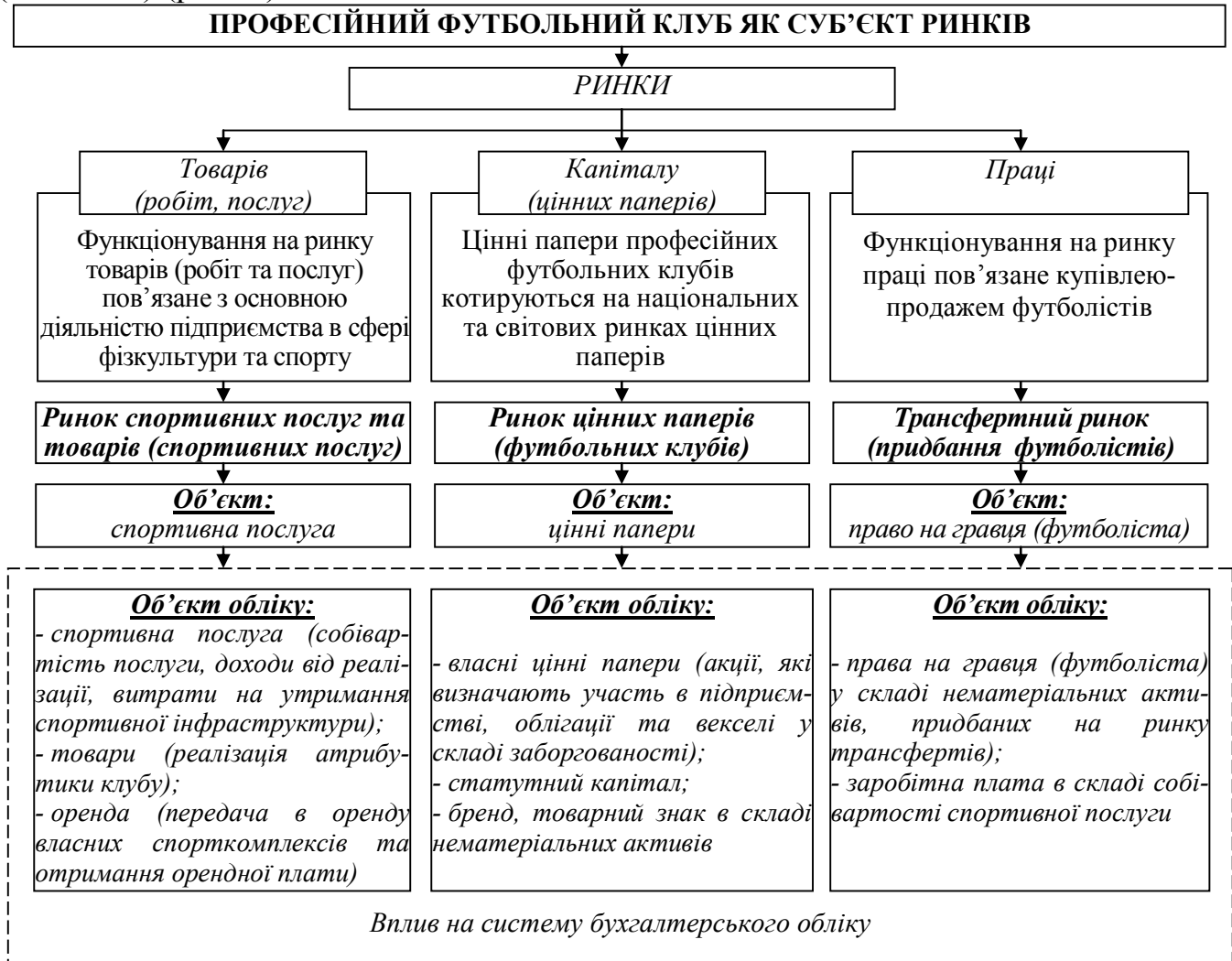

Рис. 2. Особливі об'єкти бухгалтерського обліку господарської діяльності ПФК

На основі аналізу сучасного футбольного бізнесу, визначено, що структура доходів українських клубів подібна до західноєвропейських, відрізняється лише порядок отриманих сум, а також процентне співвідношення найбільш прибуткових статей. Специфіка вітчизняного футболу полягає в тому, що доходи від телетрансляцій, реклами, продажів сезонних абонементів та клубної атрибутики становлять незначну частину бюджетів. На основі цього визначено особливості господарської діяльності професійного футбольного клубу, а також основні об'єкти управління та системи бухгалтерського обліку, якими виступають: по-перше, права

на футболістів, вартість придбання яких визначається в залежності від трансферту та відображається в складі нематеріальних активів, адже залежно від вартості футболістів залежить рейтинг професійного футбольного клубу та місце на ринку капіталів і відповідно вартість самого клубу, а залежно від складу команди визначається її популярність і відповідно успіх реалізації спортивної послуги; по-друге розрахунки за трансферами, які обумовлені придбанням права на гравця футболіста під час трансферних вікон.

У другому розділі **“Організація та методика бухгалтерського обліку діяльності професійного футбольного клубу”** розглянуто особливості бухгалтерського обліку прав на гравця (футболіста) у складі нематеріальних активів, обґрунтовано напрями удосконалення облікового відображення зобов'язань та визначено особливості формування та відображення фінансових результатів ПФК.

Основним об'єктом управління діяльністю ПФК є трансферні операції, які пов'язані з купівлею гравців (футболістів), що обумовлює необхідність облікового забезпечення даного процесу. Виходячи з особливостей трансферного процесу, доведено, що в системі бухгалтерського обліку необхідно відображати не гравця (футболіста), а право на нього.

На основі особливостей самого поняття права на певний об'єкт обґрунтовано, що право на футболіста повинно відображатися в складі нематеріальних активів, а їх облікове відображення повинно відповідати правилам ліцензування ПФК УЄФА “фейр-плей”. Проте дослідження стану бухгалтерського обліку господарської діяльності ПФК України вказує на відсутність обґрунтованого підходу до їх облікового відображення, зокрема в більшості клубів витрати пов'язані з придбанням гравців не капіталізуються а відображаються в складі витрат періоду, що в кінцевому випадку призводить збитковості клубів, й відповідно відмові у ліцензуванні. З метою вирішення даного проблемного питання в роботі розроблено методичний підхід до облікового відображення прав на гравця футболіста в складі нематеріальних активів. Запропонований підхід полягає в наступному:

– *Удосконалено процес первинного документування.* Не існує специфічних документів стосовно прав на гравця (футболіста), що зумовлює ряд проблем в організації та методиці бухгалтерського обліку прав на гравця (футболіста). Адже, для облікового відображення необхідна відповідна первинна інформація, що дозволить віднести право на відповідний аналітичний рахунок, визначити його вартість, що стане основою нарахування амортизації. З метою вирішення даного проблемного питання запропоновано ввести до складу бухгалтерських первинних документів – картку обліку футболістів. Запропонована форма документу, враховує не лише вартісні, але й кадрові характеристики гравця. Крім того, дає можливість відображення не лише вартості придбаного права (трансферу), але й витрат, понесених в ході діяльності ПФК на ринку трансферів.

– *Обґрунтовано авторський підхід до оцінки вартості прав на гравця (футболіста).* Облік прав на придбаних гравців пов'язаний безпосередньо з ціною придбання, тобто з вартості трансферту, а всі інші втрати запропоновано включати до складу витрат періоду, в якому вони були здійснені, що пов'язано з тенденцією наближення вартості об'єктів обліку до ринкової. Стосовно гравців, підготовлених

ПФК, то капіталізація витрат на підготовку власного гравця не може мати місце, адже витрати, пов'язані з діяльністю, тобто підготовка команди її участь в різного роду змаганнях та інше, є основною діяльністю клубу як суб'єкта господарювання. Участь команди у відповідних змаганнях можна вважати етапом реалізації спортивної послуги (спортивне шоу), а не її виробництва. Виходячи з цього, витрати на підготовку команди та її утримання будуть виробничими витратами, виходячи з традиційного підходу до облікового відображення господарської діяльності підприємства. Капіталізувати витрати на підготовку гравця можна лише після підписання з ним контракту про співпрацю, відповідно до якого гравець зобов'язаний грати за команду ПФК певний період. В такому випадку можна капіталізувати витрати, пов'язані з його підготовкою за час від дати вступу в дію положень договору і до дати його включення до складу команди ПФК. Витрати, пов'язані з утриманням такого гравця як члена футбольної команди повинні включатися до складу витрат періоду (рис. 3).

Рис. 3. Запропонований підхід до оцінки вартості права на гравця (футболіста)

– Удосконалено процес відображення прав на гравця на рахунках бухгалтерського обліку. Відображення на рахунках прав на гравців (футболістів), запропоновано вести на рахунку 12 “Нематеріальні активи”, використовуючи субрахунок 127 “Інші нематеріальні активи”. Аналітику за даними об'єктами запропоновано вести в залежності від позиції гравця на футбольному полі (воротарі, захисники, півзахисники, нападаючі) (табл. 1). Витрати, пов'язані з оформленням права на гравця запропоновано відображати в складі капітальних інвестицій разом з вартістю трансферту, після чого загальною сумою ставити на баланс право на гравця в склад нематеріальних активів відповідно до запропонованої аналітики.

Таблиця 1. Запропонований порядок бухгалтерського відображення прав на гравця (футболіста)

<i>№</i>	<i>Зміст</i>	<i>Д-т</i>	<i>К-т</i>
1.	Відображено вартість реєстрації ПФК на трансферному ринку	92.1. “Адміністративні витрати, пов’язані з діяльністю клубу на трансферному ринку”	685.1 “Розрахунки за реєстрацію на трансферному ринку”
2.	Відображено вартість дослідження трансферного ринку	92.1. “Адміністративні витрати, пов’язані з діяльністю клубу на трансферному ринку”	685, 66, 65
3.	Відображено вартість придбаного права на гравця (футболіста)	152.1 “Капітальні інвестиції в права на гравців (футболістів)”	631.1 “Розрахунки з вітчизняними професійними клубами за трансферами за літнє трансферне вікно 20xx року”
4.	Відображено комісійні професійним учасникам ринку	92.1. “Адміністративні витрати, пов’язані з діяльністю клубу на трансферному ринку”	685.2 “Розрахунки з професійними учасниками трансферного ринку”
5.	Витрати, пов’язані з введенням гравця до складу футбольної команди	152.1 “Капітальні інвестиції в права на гравців (футболістів)”	20, 66, 65, 37, 31
6.	Віднесення права на гравця (футболіста) до складу нематеріальних активів	127.1 “Права на гравців (футболістів)”	152.1 “Капітальні інвестиції в права на гравців (футболістів)”
7.	Нарахування амортизації на право на гравця (футболіста)	23.1 “Витрати, пов’язані з організацією футбольних матчів”	13.1. “Амортизація прав на гравців (футболістів)”

Дослідження діяльності УЄФА в напрямі регулювання представлення фінансової інформації, та зважаючи на особливості діяльності ПФК, обґрунтовано напрями удосконалення бухгалтерського обліку зобов’язань. Зокрема розроблено підхід до організації аналітичного обліку розрахунків за трансферами на рахунок 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”. Для цілей формування інформаційного пакету для УЄФА, запропоновано вести аналітичний облік за трьома рівнями: в розрізі сезонів, клубів та гравців.

З метою деталізації інформації по розрахунках за трансферами в фінансовій звітності запропоновано форму додатку, яка містить дані про гравця, стосовно якого було укладено договір про трансфер, зокрема, дата народження, національність та громадянство, що є важливим у випадку, коли гравець є іноземцем, і ПФК несе витрати, пов’язані з правом знаходження гравця на території України, а також витрати, пов’язані з утриманням такого гравця у відповідності з вимогами договору. Запропонована форма додатку може використовуватися як основа формування приміток до річної фінансової звітності та як складова пакету фінансової інформації для ліцензування.

Бухгалтерський облік зобов'язань за виплатами працівникам на рахунку 66 “Зобов'язання за виплатами працівників” запропоновано вести в наступних аналітичних розрізах: розрахунки за заробітною платою гравців (футболістів) футбольної команди (аналітичні рахунки другого рівня побудовані в залежності від позиції гравця на футбольному полі), розрахунки за заробітною платою тренерського складу (аналітика ведеться в розрізі категорії тренерів, а в подальшому в розрізі кожної окремої особи), розрахунки за заробітною платою адміністративного персоналу (аналітичні рахунки другого рівня пропонуємо вести виходячи з організаційної структури управління футбольним клубом), розрахунки за заробітною платою медичного персоналу (аналітичний облік ведеться в розрізах лікарів, медсестер та обслуговуючого персоналу).

Запропонований аналітичний облік розрахунків ПФК, за умови його організації в комп'ютерному середовищі, дозволить без додаткових трудових затрат сформувавши інформаційний пакет у відповідності з вимогами УЄФА, та конкретизувати показники фінансової звітності. Крім того, сформована внутрішня звітність на основі запропонованого аналітичного обліку дозволить підвищити ефективність управління трансферними операціями та розрахунками з оплати праці ПФК.

Обґрунтовано обліково-аналітичне забезпечення формування фінансових результатів діяльності для визначення показника беззбитковості ПФК, який виступає визначальним в прийнятті рішення про ліцензування клубу, відповідними органами УЄФА. Зокрема, визначено специфічний склад витрат (релевантних витрат) та доходів (релевантних доходів). Бухгалтерський облік витрат запропоновано вести в розрізі видів діяльності (спортивна діяльність та суміжна) та за елементами витрат. Для облікового відображення доходів запропоновано наступні зміни до робочого плану рахунків ПФК:

- 703 *“Доходи від продажу квитків”*: 703.1 “Виручка від продажу квитків на національні матчі”, 703.2 “Виручка від продажу квитків на міжнародні матчі”;

- 706 *“Доходи від реклами”*: 706.1 “Доходи від реклами на національному ЗМІ”, 706.2 “Доходи від реклами на ЗМІ інших країн”;

- 707 *“Доходи від права на трансляцію”*: 707.1 “Доходи від права на трансляцію на національну телебаченні”, 707.2 “Доходи від права на трансляцію на телебаченні інших країн”;

- 708 *“Дохід від комерційної діяльності”*: 708.1 “Доходи від продажу сувенірів”, 708.2 “Доходи від продажу діяльності пов'язаної з харчуванням”, 708.3 “Доходи від проведення конференцій та лотерей”, 708.4 “Доходи від проведення інших комерційних заходів”;

- 747 *“Дохід від вибуття гравців”*.

Запропонований підхід до облікового відображення фінансових результатів діяльності ПФК дозволив підвищити ефективність інформаційного забезпечення процесу формування пакету фінансової інформації для ліцензування вітчизняних клубів, та гармонізувати на внутрішньому рівні вимоги національного бухгалтерського законодавства з вимогами УЄФА “фейр-плей”.

У третьому розділі “Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю професійного футбольного клубу” розглянуто процес формування фінансової звітності та особливості економічного аналізу діяльності ПФК в частині ефективності використання прав на гравця (футболіста).

На основі вивчення діяльності ПФК та напрямів регулювання футбольного спорту та футбольного бізнесу, нами визначено, що пріоритетними користувачами фінансової звітності ПФК виступають органи ліцензування – УЄФА та суб’єкти фінансування – інвестори та спонсори. З’ясовано, що якість представленої інформації про діяльність ПФК у фінансовій звітності впливає на рішення УЄФА стосовно подальшого існування клубу та інвестиційної привабливості на основі рішень потенційних інвесторів.

Дослідження показало, що фінансова звітність ПФК повинна бути сформована на даних бухгалтерського обліку, який ведеться відповідно до встановлених правил національним законодавством для юридичних осіб (Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” і П(С)БО), Міжнародні стандарти фінансової звітності, за умови, якщо клуб заснований у формі акціонерного товариства. Проте, дана звітність повинна розкривати ряд об’єктів, які не визначені в показниках звітності складеної не за вимогами зазначених положень, що обумовило необхідність деталізації окремих складових фінансової звітності ПФК.

Запропонована деталізація балансу, звіту про фінансову результати, звіту про рух грошових коштів та приміток до річної фінансової звітності. Це сприяло підвищенню ефективності управління майновим потенціалом (наводяться об’єкти, які властиві власне ПФК, зважаючи на його галузеві особливості: вартість прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів, вартість футбольного стадіону, дебіторська заборгованість за трансферами гравців, кредиторська заборгованість за трансферами); результати господарської діяльності клубу (обов’язковий розподіл доходів на виручку від продажу квитків на матчі, доходи від реклами, яку здійснює ПФК в ході надання спортивної послуги (спортивного шоу) та кошти спонсорів; дохід від продажу права на трансляцію, доходи від комерційної діяльності, інші операційні доходи.

Економічний аналіз діяльності ПФК на основі фінансової звітності має специфічні особливості, що пов’язані з характерними рисами досліджуваної галузі. Зокрема, обґрунтовано, що оцінка діяльності ПФК повинна передбачати результативність не лише економічного, але й спортивного характеру, що обумовлені специфікою галузі.

Основою економічного аналізу діяльності ПФК є специфічний об’єкт – права на гравців (футболістів), які придбаються на ринку трансферів. Специфічність даного об’єкту полягає в необхідності його оцінки як з позиції активу в складі нематеріальних активів, так і з позиції ефективності використання трудових ресурсів. З метою гармонізації даних складових в дисертаційній роботі розроблено комплексну методіку економічного аналізу прав на гравця в складі нематеріальних активів.

Запропонований підхід до економічного аналізу ефективності використання прав на гравця охоплює всі операції, пов'язані з даним об'єктом бухгалтерського обліку від моменту придбання права до строку його закінчення. Для підвищення ефективності управління трансферними операціями ПФК запропонована методика оцінки ефективності використання права на гравця (футболіста) складається з трьох етапів: оцінка ефективності інвестицій в гравців, оцінка ефективності трансферних угод, оцінка поточних доходів від використання трансферу на гравця (футболіста). В межах кожного етапу розроблено комплекс аналітичних процедур та запропоновано порядок їх розрахунку (табл. 2).

Таблиця 2. Запропонована методика економічного аналізу використання прав на гравця (футболіста)

Етап	Аналітичні процедури	Розрахунок
1	2	3
Оцінка ефективності інвестицій в права на гравців (футболістів) на трансферному ринку	– визначення інвестиційної витратної вартості права на гравця (футболіста)	Витратна вартість = вартість трансферу + поточні витрати
	– рентабельність інвестицій в гравця (витратний метод)	Рентабельність (витратна) = фінансовий результат / поточні витрати
	– рентабельність за фактором реалізації	Рентабельність (фактор реалізації) = фінансовий результат / ринкова вартість права на гравця (футболіста)
Оцінка ефективності трансферних угод	– розрахунок базової ціни трансферу	БЦ = $PB + D_1 + D_2$ Де: PB - рейтингова вартість трансферу (грн.); D₁ - різниця між очікуваними доходами від спортивних результатів гравця, право на якого реалізовано та гравця, право на якого придбано (грн.); D₂ – різниця між очікуваними доходами від зменшення касових зборів через реалізацію права на одного гравця та придбання права на іншого (грн.)
Оцінка поточних доходів від використання трансферу на гравця (футболіста)	– визначення середнього доходу від конкретного результату за всією командою	Середній дохід (грн./хв.) = дохід отриманий від спортивного результату (грн.) / загальна кількість часу зіграного всією командою (хв.)
	– визначення доходу від досягнутого результату за окремим гравцем	Середній дохід гравця = час зіграний конкретним гравцем × середній дохід зароблений командою (грн. / хв.)

Запропонована методика враховує двоєдину природу прав на гравця (як нематеріального активу та як трудового ресурсу) та забезпечує комплексну оцінку ефективності їх використання. Використання вказаної методики є особливим в контексті періодів, адже на відміну від класичного підходу до економічного аналізу ефективності використання об'єктів господарської діяльності, де періодом виступають періоди бухгалтерського обліку (рік, квартал, місяць), в даному випадку періодами вступатимуть турніри (національні, міжнародні, клубні), футбольні сезони (осінь-весна, літо-зима). Впровадження запропонованої методики в практику діяльності ПФК дозволяє виявляти критичні точки в управлінні трансферними операціями та витратами, пов'язаними з формуванням складу футбольної команди.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у розробці теоретичних та організаційно-методичних підходів до бухгалтерського обліку діяльності ПФК.

1. В сучасних умовах господарювання відбувається реформування всіх сфер суспільної діяльності й відповідно їх перехід до впровадження бізнес-процесів в їх діяльність. Однією з сфер суспільного розвитку, яка зазнала значних змін є фізична культура та спорт. Особливим напрямом діяльності в даній сфері виступає футбол, що з економічної точки зору представлений суб'єктами господарювання – ПФК, які в останні роки займають одні з передових позицій в бізнес-середовищі. Проте, не зважаючи на динамічний розвиток футбольного бізнесу, фізкультури та спорту загалом, сьогодні й досі не визначено місця фізкультури та спорту в системі економічних відносин, що ускладнило розуміння ПФК як суб'єкта господарювання. З метою вирішення даного проблемного питання визначено, що фізкультура та спорт є окремою галуззю економічної діяльності, особливості якої визначають характер суб'єкта та об'єкта таких відносин та їх місце на ринках, продукту їх діяльності (спортивна послуга), що виступає об'єктом облікового відображення.

2. На основі вивчення особливостей діяльності ПФК з економічної точки зору обґрунтовано його розуміння як суб'єкта господарювання (ПФК є суб'єктом господарювання, який здійснює господарську діяльність в сфері спорту та надання послуг, пов'язаних з забезпеченням основної діяльності). Господарська діяльність ПФК має як економічний ефект (є прибутковим видом бізнесу), так і соціальний (проводить свою діяльність в сфері фізкультури та спорту, як основи забезпечення здоров'я нації). На основі визначених напрямів фінансування, видів діяльності, особливостей функціонування на ринках товарів (робіт, послуг) – спортивних послуг, капіталу – ринок цінних паперів та праці – ринок футбольних трансферів, виявлено особливості бухгалтерського обліку діяльності ПФК, визначено пріоритетні об'єкти управління (трансферні операції, товарний знак, бренд) та напрями розвитку організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку даних об'єктів.

3. Обґрунтовано значення бухгалтерського обліку в оцінці діяльності ПФК як суб'єкта господарювання, що визначає не лише економічну ефективність, але й досягнення в спортивній галузі. На основі аналізу особливостей розвитку ПФК в країнах світу надано оцінку сучасному стану футбольного бізнесу в контексті прибутковості, яка формується за рахунок надходжень від реалізації спортивної послуги, суміжних послуг та товарів спортивного характеру та запропоновано шляхи розвитку вітчизняного футбольного спорту з метою виходу його представників на передові позиції світових рейтингів.

4. Визначено місце права на гравця (футболіста) в системі об'єктів бухгалтерського обліку діяльності ПФК, шляхом обґрунтування трансферного права на гравця, як об'єкту нематеріальних активів. Розроблено методику облікового відображення прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних активів ПФК, що включає підхід до оцінки витрат на придбання на ринку футбольного трансферу, документальне забезпечення (карта обліку гравців) та робочий план рахунків, аналітичні розрізи якого сформовані в залежності від призначення (позиції) гравця на футбольному полі (під час надання спортивної послуги).

5. В ході вивчення специфіки діяльності ПФК на ринку футбольних трансферів та зважаючи на їх економічну природу, обґрунтовано напрями удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків ПФК в частині розрахунків за трансферами та з оплати праці, як взаємопов'язаних об'єктів, адже останній передбачається в договорі трансферу. Зокрема, в дослідженні запропоновано власний підхід до аналітичного обліку розрахунків за трансферами на рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, який запропоновано деталізувати в розрізах сезонів, клубів та гравців. Для цілей деталізації інформації за розрахунками за трансферами в фінансовій звітності було запропоновано форму додатку, яка містить дані про гравця, щодо якого укладено договір про трансфер. В частині бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці розроблено робочий план рахунків, який передбачає ведення обліку в таких аналітичних розрізах: розрахунки за заробітною платою гравців (футболістів) футбольної команди (аналітичні рахунки другого рівня побудовані в залежності від позиції гравця на футбольному полі, розрахунки за заробітною платою тренерського складу (аналітика ведеться в розрізі категорії тренерів, а в подальшому в розрізі кожної окремої особи), розрахунки за заробітною платою адміністративного персоналу (аналітичні рахунки другого рівня пропонуємо вести виходячи з організаційної структури управління футбольним клубом), розрахунки за заробітною платою медичного персоналу (аналітичний облік ведеться в розрізах лікарів, медсестер та обслуговуючого персоналу).

6. Обґрунтовано напрями інформаційного забезпечення розрахунку показника безбитковості, визначеного правилами УЄФА “фейр-плей” на основі удосконалення бухгалтерського обліку доходів (релевантних доходів), витрат (релевантних витрат) та фінансових результатів. Зокрема, визначено їх специфічний склад, обумовлений галузевими особливостями та напрями організації аналітичного обліку. Облік доходів запропоновано вести за такими розрізами: доходи від продажу квитків (виручка від продажу квитків на національні та міжнародні матчі); доходи від реклами (доходи від реклами на національному ЗМІ та ЗМІ інших країн); доходи від права на трансляцію (доходи від права на трансляцію на національну телебаченні та телебаченні інших країн); дохід від комерційної діяльності (доходи від продажу сувенірів, продуктів харчування, від проведення конференцій та лотерей, від проведення інших комерційних заходів). Бухгалтерський облік витрат запропоновано вести в розрізі видів діяльності (спортивна діяльність та суміжна) та за елементами витрат. Вказані розділи є основою розробленого робочого плану рахунків в частині вказаних об'єктів.

7. На підставі вивчення системи регулювання розкриття інформації про господарську діяльність ПФК, яка встановлена вимогами УЄФА до їх ліцензування “фейр-плей”, розроблено систему формування фінансової звітності ПФК, що базується на даних бухгалтерського обліку, який ведеться відповідно до національних або міжнародних стандартів. Обґрунтовано обліково-аналітичне забезпечення формування пакету фінансової інформації для УЄФА, який містить розширені баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, проміжну фінансову звітність та прогностичну інформацію.

8. З метою оцінки діяльності ПФК обґрунтовано особливості здійснення економічного аналізу ефективності використання прав на гравця (футболіста).

Запропонована методика складається з трьох етапів, в межах яких обґрунтовано аналітичні процедури та порядок розрахунку: оцінка ефективності інвестицій в гравців (визначенні інвестиційної витратної вартості права на гравця (футболіста), рентабельності інвестицій в гравця (витратний метод), рентабельності за фактором реалізації), оцінка ефективності трансферних угод (розрахунок базової ціни трансферу), оцінка поточних доходів від використання трансферу на гравця (визначення середнього доходу від конкретного спортивного результату за всією командою, визначення доходу від досягнутого результату за окремим гравцем).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях

1. Батищева Н.Н. Проблемы выбора метода амортизации и их решения / В.Т. Батищев, Н.Н. Батищева // Вестник СевГТУ. Вып. 40: Экономика и финансы: Сб. науч. тр. / Редкол.: В.И. Плаксин (отв. ред.) и др.; Севастоп. нац. техн. ун-т. - Севастополь: Изд-во СевНТУ. - 2002. - 200 с. (0,68 друк. арк., особисто автору належить 0,5 друк. арк.: обґрунтовано систему вибору методів амортизації на нематеріальні активи в частині прав на об'єкти та процеси).

2. Батищева Н.Н. Проблемы определения совместной деятельности для ее отражения в бухгалтерском и налоговом учете / Н.Н. Батищева // Бухгалтерский учет и аудит. – 2009. - № 11. – С. 38-49 (0,95 друк. арк.).

3. Батищева Н.М. Напрями та принципи положення розвитку сучасного стратегічного управління підприємством / О.В. Кантаєва, Н.М. Батищева // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2011. - №2 (56). – Ч.2. – С. 27-29 (0,74 друк. арк., особисто автору належить 0,5 друк. арк.: визначено напрями регулювання управління підприємств галузі спорту).

4. Батищева Н.Н. Проведение аудита операций совместной деятельности с использованием международного опыта / Н.Н. Батищева, А.В. Бондарь // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Зб. наук. праць. - Харків. – 2011. - №1 (10). - С. 165-170 (0,62 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: запропоновано комплекс заходів з оцінки внутрішнього контролю в ході аудиту).

5. Батищева Н.М. Удосконалення аналізу нематеріальних активів для прийняття управлінських рішень / О.В. Кантаєва, Н.М. Батищева // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 2(20). - Житомир: ЖДТУ. - 2011. – С. 29-42 (0,6 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: розроблено методику економічного аналізу особливих об'єктів нематеріальних активів)

6. Батищева Н.М. Місце спорту в соціально-економічних відносинах: особливості діяльності професійних футбольних клубів як суб'єктів господарювання / Н.М. Батищева // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3(21). - Житомир: ЖДТУ. - 2011. – С. 101-109 (0,71 друк. арк.).

7. Батищева Н.М. Особливості бухгалтерського обліку діяльності професійних футбольних клубів / О.В. Кантаєва, Н.М. Батищева // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2011. - №4 (58). – С. 101-105 (0,78 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: розроблено методику облікового відображення прав на гравців (футболістів) та розрахунків за трансферами).

Тези доповідей на конференціях

8. Батищева Н.Н. Проблемы практического начисления амортизации и износа основных фондов / В.Т. Батищев, Н.Н. Батищева // Проблемы становления рыночной экономики: информационное и финансовое обеспечение деятельности предпринимательских структур: Сборник трудов 1-й междунар. науч.-практ. конф. (г. Севастополь, 6-8 мая 1998 г.) – Севастополь: Изд-во СевГТУ. – 1998. – 192 с., - С. 107-113 (0,18 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: розроблено механізм нарахування амортизації).

9. Батищева Н.Н. Концепция аудита финансовых результатов в Украине и за рубежом / В.Т. Батищев, Н.Н. Батищева // Проблемы становления независимого национального аудита: нормативное и методологическое обеспечение аудиторской деятельности: Тезисы докладов Межрегион. науч.-практ. конф. (г. Севастополь, 22-23 сентября 2000 г.). – Севастополь: Изд-во: Аудиторская палата Крыма, ЧП “Мапр”. - 2000 г. - 67 с., - С. 14-16 (0,24 друк. арк., особисто автору належить 0,18 друк. арк.: визначено напрями використання зарубіжного досвіду з питань аудиту активів).

10. Батищева Н.Н. / Прибыль как объект внутреннего контроля / Н.Н. Батищева, В.Т. Батищев // Аудит як важливий інструмент ринкової економік: Зб. тез та текстів виступів на республік. наук.-практ. конф. з аудиту (м. Київ, 5-6 жовтня 2000 р.). - Житомир: ЖІТІ. - 2000. - 180 с., - С. 131-134 (0,22 друк. арк., особисто автору належить 0,11 друк. арк.: обґрунтовано сутність контролю прибутку).

11. Батищева Н.Н. Развитие бухгалтерского учета как науки во взаимосвязи с эволюцией концепции прибыли / Н.Н. Батищева // Розвиток науки про бухгалтерський облік: Зб. тез та текстів виступів на між нар. наук. нонф. (м. Житомир 23-24 листопада 2000р.). – Житомир: ЖІТІ. - Ч. 4. – 2000. - 253 с., – С. 6-10 (0,13 друк. арк.).

12. Батищева Н.Н. Международная практика совместной деятельности /Н.Н. Батищева, В.Т. Батищев // Совершенствование учета, аудита и анализа в контексте евроинтеграции: Материалы Всеукр. науч.-метод. конф. с международным участием (г. Севастополь, 12-15 мая 2009 г.). – Севастополь: Издательство СевНТУ. – 2009. - С. 3-6 (0,2 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: обґрунтовано напрями організації бухгалтерського обліку спільної діяльності).

5. Батищева Н.М. Удосконалення аналізу нематеріальних активів для прийняття управлінських рішень / О.В. Кантаєва, Н.М. Батищева, М.І. Бабіч // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць . Серія:Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 2(20). - Житомир: ЖДТУ. - 2011. – С. 29-42 (0,6 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: розроблено методику економічного аналізу особливих об'єктів нематеріальних активів)

6. Батищева Н.М. Місце спорту в соціально-економічних відносинах: особливості діяльності професійних футбольних клубів як суб'єктів господарювання / Н.М. Батищева // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2011. - №4 (58). – С. 226-229 (0,78 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: розроблено методику облікового відображення прав на гравців (футболістів) та розрахунків за трансферами).

7. Батищева Н.М. Особливості бухгалтерського обліку діяльності професійних футбольних клубів / О.В. Кантаєва, Н.М. Батищева // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3 (21), - Ч. 2. - Житомир: ЖДТУ. - 2011. – С. 101-109 (0,71 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Батищева Н.М. Бухгалтерський облік діяльності професійних футбольних клубів: теорія і практика. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Севастопольський інститут банківської справи Українського університету банківської справи Національного банку України. – Севастополь, 2012.

Дисертація присвячена обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення облікового відображення діяльності ПФК.

У роботі обґрунтовано місце фізкультури та спорту в системі соціально-економічних відносин, визначено ПФК як суб'єкт господарювання. Розглянуто особливості діяльності ПФК, напрями її забезпечення та залежність її результатів від спортивних досягнень, що стало основою розробки організаційно-методичних положень її облікового відображення. Проведено аналіз сучасного стану футбольного бізнесу як фактору розвитку організаційно-методичних положень обліку діяльності ПФК. Запропоновано підхід до обліку прав на гравця (футболіста) в складі нематеріальних, який передбачає удосконалення документування, порядку відображення на рахунках та оцінки. Удосконалено облік зобов'язань ПФК в частині розрахунків за трансферами та розрахунків з оплати праці. Обґрунтовано особливості розрахунку показника беззбитковості, на основі удосконаленого порядку відображення фінансових результатів.

Висвітлено питання формування фінансової звітності ПФК та пакету фінансової інформації для ліцензування ПФК. Розроблено комплексну методику економічного аналізу ефективності використання прав на гравця (футболіста), виходячи з їх природи.

Ключові слова: бухгалтерський облік, економічний аналіз, право на гравця (футболіста), розрахунки за трансферами.

АННОТАЦИЯ

Батищева Н.Н. Бухгалтерский учет деятельности профессиональных футбольных клубов: теория и практика. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Севастопольский институт банковского дела Украинского университета банковского дела Национального банка Украины. – Севастополь, 2012.

Диссертация посвящена обоснованию теоретических положений и разработке практических рекомендаций по усовершенствованию учетного отображения деятельности профессиональных футбольных клубов.

Объектом исследования является хозяйственная деятельность ПФК, которая отражается в систему бухгалтерского учета.

Предмет исследования – совокупность теоретических и организационно-методических основ бухгалтерского учета деятельности ПФК.

В работе обосновано место физкультуры и спорта в системе социально-экономических отношений, путем определения их как отрасли экономической

деятельности, установления их субъектно-объектных характеристик, что позволило определить субъекты хозяйственной деятельности в данной отрасли (профессиональные футбольные клубы), рынки их функционирования и продукт деятельности (спортивная услуга), который выступает объектом учетного отображения. На основании анализа исследования деятельности отечественных профессиональных футбольных клубов установлены особенности бухгалтерского учета их деятельности в контексте определенных направлений финансирования, видов деятельности, особенностей функционирования на рынках товаров (работ, услуг), капитала и труда.

Установлены направления развития бухгалтерского учета и состав специфических объектов деятельности профессиональных футбольных клубов на основании анализа современного состояния футбольного бизнеса в Украине и странах Европы в контексте доходности профессиональных футбольных клубов, которая формируется за счет поступлений от реализации спортивной услуги, смежных услуг и товаров спортивного характера. Проведенный анализ дал возможности критически оценить отечественный футбольный бизнес и обосновать направления усовершенствования управления профессиональными футбольными клубами на основании учетно-аналитического обеспечения.

Изучение особенностей процесса приобретения прав на игрока (футболиста) и специфики функционирования рынка трансферов обоснован методический подход к бухгалтерскому учету прав на игрока (футболиста) в составе нематериальных активов профессионального футбольного клуба. В частности предложены подходы к оценке затрат на приобретение права на игрока (футболиста) на рынке футбольного трансфера, документальное обеспечение (карта учета игроков (футболистов)) и рабочий план счетов, аналитические разрезы которого сформированы в зависимости от назначения (позиции) игрока (футболиста) на футбольном поле при предоставлении спортивной услуги.

Усовершенствовано учетное отображение обязательств профессионального футбольного клуба в части: расчетов по трансферам на счете 63 “Расчеты с поставщиками и подрядчиками” (аналитический учет расчетов по трансферам, приложение к финансовой отчетности о состоянии расчетов по трансферам); расчетов по оплате труда (разработан аналитический учет расчетов по оплате труда игроков (футболистов)) в составе счета 66 “Расчеты по выплатам работника” в разрезе их позиций на футбольном поле.

На основании анализа требований УЕФА и Положений (стандартов) бухгалтерского учета в части доходов, расходов и финансовых результатов, предложен методический подход к бухгалтерскому учету доходов (релевантных доходов) и расходов (релевантных расходов) согласно с национальным бухгалтерском законодательством с учетом требований УЕФА для расчета показателя безубыточности (финансового результата), как основания оценки деятельности клуба с целью его лицензирования.

Усовершенствован процесс формирования финансовой отчетности профессионального футбольного клуба в соответствии с требованиями УЕФА, основанной на данных бухгалтерского учета, который ведется в соответствии с

Положениями (стандартами) бухгалтерского учета. В частности обосновано учетно-аналитическое обеспечение формирования пакета финансовой информации для УЕФА, который содержит расширенный баланс, отчет о финансовых результатах, отчет о движении денежных средств, промежуточную финансовую отчетность и прогнозную информацию. Указанный пакет финансовой информации является основанием для принятия решения о лицензировании деятельности профессионального футбольного клуба.

На основании изучения современного состояния экономического анализа деятельности профессиональных футбольных клубов и особенностей их функционирования на рынке трансферов разработана методика экономического анализа эффективности хозяйственной деятельности профессионального футбольного клуба в части предлагаемых аналитических процедур оценки инвестиций клуба, эффективности трансферных операций, вклада игрока (футболиста) в доходы клуба в составе нематериальных активов. По каждой из указанных процедур разработан порядок расчета показателей и усовершенствовано информационное обеспечение.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, экономический анализ, право на игрока (футболиста), расчеты по трансферам.

Annotation

Batischeva N.M. Accounting of activity of professional football club: theory and practice. – Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of Candidate of Economic Sciences on specialty 08.00.09 – Accounting, Analysis and Auditing (by the types of economic activity). – Sevastopol Institute of Banking of Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine, Sevastopol, 2012.

Dissertation is devoted to substantiation theoretical positions and developing practical recommendations for improvement of accounting display activity of professional football club.

In work grounded place of physical training and sport in system of socio-economic relations, defined PFC as an entity that engaged in specific economic activity in the field of professional sport. Examined peculiarities of PFC's economic activity, directions for its support and its dependence on the results of sporting achievements, which became basis for developing organizational and technical provisions of its account display. Conducted analysis of current state of football business in Ukraine and abroad as a factor of development of organizational and technical provisions of PFC's accounting activity.

Examined peculiarities of accounting display rights to a player (footballer) in the part of intangible assets on the basis what proved own methodical approach that involves improving the documentation, the display order on the accounts and assessment. Improved accounting of obligations PFC in terms of payments for transfers and payments to wages. Proved peculiarities of information support of calculation break-even rate, based on improved order form and accounting display of financial results.

Described question of formation PFC's financial reports and package of financial information for licensing PFC. Developed integrated methods of economic analysis of the effectiveness use of rights to the player (footballer), arising from their dual nature.

Keywords: accounting, economic analysis, the right of the player (footballer), professional football club, payments for transfers.

Підписано до друку 27.04.2012 р. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Замовлення № 19

ФОП Кузьмін Дн.Л. Свідоцтво про державну реєстрацію № 454561 від 16.10.2007 р.
10005, м. Житомир, вул. Київська, 47 кв. 13